

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 16.7.2008

SEK(2008) 2111

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT,

mis on lisatud dokumendile:

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE,**

**milles käsitletakse säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika
tegevuskava**

MÕJU HINDAMISE KOKKUVÕTE

{KOM(2008) 397 lõplik}

{SEK(2008) 2110}

KOKKUVÕTE

Käesolev mõju hindamine on lisatud ettepanekule võtta vastu teatis säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika tegevuskava kohta. Kõnealune tegevuskava on peamine osa meetmepaketist, mis sisaldab ka konkreetseid õigusaktide ettepanekuid. Käesolevas mõju hindamises keskendutakse laiendatud integreeritud paketi ettepanekule, mis võiks parandada Euroopa Liidu keskkonnategevuse tulemuslikkust, edendades keskkonnaalaselts paremaid tulemusi andvate toodete tootmist ja tarbimist.

Mõju hindamises on tuvastatud mitmed turuhäired, mida ELi poliitikas juba käsitletakse või mille puhul oleks vaja riiklikku sekkumist:

- toodete tootmise või tarbimise negatiivseid keskkonnamõjusid mittepeegeldavatest hindadest tulenevad tagajärjed keskkonnale;
- teabe ebäühtlus, mis on tingitud tarbijate kantavatest suurtest tehingukuludest, et saada asjaomast teavet keskkonnaalaseid toimeomadusi mõjutavate tooteomaduste kohta;
- piiratud ratsionaalsus, mis tähendab, et isegi hästi informeeritud tarbijad ei tegutse alati ratsionaalselt ega tee ostuotsust pikaajalisest perspektiivist lähtudes;
- volitaja ja vahendaja probleemid, mis on tingitud majandussektoris osalejate ebavõrdsetest stiimulitest,
- ning kõnealuste turuhäirete negatiivne mõju innovatsioonile.

Lisaks esineb ka puudulikke reguleerimismeetmeid, näiteks võivad teatavate liikmesriikide meetmed riigihangete või stiimulite valdkonnas killustada toodete siseturgu.

Kuigi kasvuhoonegaaside heitkoguste, õhu ja vee kvaliteedi, jäätmete, tootepoliitika, energiatõhususe jne kohta on juba kehtestatud poliitika, mis käsitleb kõnealuseid turuhäireid, esineb endiselt mitmeid probleeme. Analüüs näitab, et teatavaid keskkonnaalaseid kõrvalmõjusid oleks võimalik vältida ilma lisakulusid kandmata. Olulisem on siiski asjaolu, et olemasolevad vahendid ei paku piisavaid lahendusi teabe ebäühtluse probleemile ning et isegi kui nad seda pakuvad, on selge, et kui märgistel (nt energiatõhususe märgis) esitatud teavet ei ajakohastata, kaotavad märgised aja jooksul oma infoväärtuse ja seega ka kasulikkuse. Lisaks on põhjust arvata, et isegi kui tarbijatel on kogu vajalik teave parima ostuotsuse tegemiseks oma isiklikust ja ühiskondlikust huvist lähtudes, ei tee nad seda lühinägeliku käitumise tõttu. Volitaja ja vahendaja probleemid säilivad eluasemevaldkonnas ning praegused poliitikasuunad, mis on seotud ehitiste energiatõhususega, ei võimalda lähitulevikus neid probleeme oluliselt vähendada. Ülejäänud turuhäirete olemasolu tõttu ei ole innovatsioonistiimulid ühiskonna jaoks optimaalsel tasemel.

Lisaks esineb hulgaliselt erinevaid riiklike kriteeriume seoses keskkonnasäästlike riigihangete eeskirjade ja stiimulitega. See viib siseturu killustumiseni, mida tuleks vältida. Peale selle ei ole kehtivad poliitikasuunad üksteisega piisavalt vastavuses ja seotud, et tekitada sünergiat, vaid annavad vastuolulisi signaale ning nendes esinevad lüngad viivad pigem killustatud kui järjepideva reguleeriva raamistikuni.

Tegevuskava üldine eesmärk on muuta ELi tootepoliitika tulemuslikumaks, aidates seega kaasa Lissaboni strateegia ja säästva arengu uuendatud strateegia eesmärkide täitmisele.

Täpsemalt: suurendada dünaamiliselt keskkonnasäästlikumate toodete turuosa; anda tarbijatele asjaomast teavet toote toimeomaduste kohta; aidata lahendada stiimulite

erinevusest tulenevaid probleeme, ilma et see piiraks asutamislepingu eeskirjade, eriti riigiabi eeskirjade kohaldamist, ning vähendada võimalust, et tulemused jäävad tarbijate lühinägelikust käitumisest tingituna allapoole optimaalset; vältida stiimulite killustumist; kõrvaldada kaubandustõkked, tagamaks, et keskkonnatööstus saab kasu siseturu eelistest; ning maksimeerida ELi standardite keskkonnaalast panust rahvusvaheliselt, tagades samal ajal, et vajaduse korral käsitletakse võimalikku lühiajalist mõju ELi konkurentsivõimele.

Kõnealuste eesmärkide saavutamiseks kaaluti kolme võimalust: jätkamine edasiste meetmeteta ehk senine olukord jätkub (kehtivaid poliitikasuundi ei muudeta) ning kaks alternatiivset meetmepaketti.

Edasiste meetmeteta jätkamise võimalus ei võimaldaks käsitleda tuvastatud turuhäireid ja puudulikke reguleerimismeetmeid.

Esimeses alternatiivses meetmepaketis keskendutakse peamiselt vabatahtliku ökomärgise süsteemi rolli suurendamisele ning selle sidumisele teiste poliitikasuundadega. See võimalus aitaks edendada vahendite kombinatsiooni, mis tugevdaks vabatahtlike meetmeid (ökomärgis, stiimulite kasutamise avatud koordineerimismeetod, piiramata asutamislepingu, eriti riigiabi eeskirjade kohaldamist), edendada keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi ja keskkonnasäästlike riigihankeid ning tuvastada keskkonnasäästliku tööstuse siseturu tõkked (konkurentsivõime uurimine). Erinevaid turuhäireid ja puudulikke reguleerimismeetmeid käsitletak peamiselt teabe jagamise ja vabatahtlike stiimulite väljatöötamise teel. Praeguste poliitikasuundade koordineerimine toimuks olemasolevas raamistikus.

Teine alternatiivne meetmepakett koosneb laiendatud integreeritud paketi ümber koondatud meetmetest. Kõnealune võimalus aitaks integreerida rea vahendeid, et laiendada kohustuslike meetmete reguleerimisala (ökodisaini direktiiv energiat tarbivate toodete jaoks, energiatõhususmärgistuse direktiiv, sealhulgas toote toimeomaduste kohustuslik tase riigihangete puhul) ning siduda need vabatahtlike meetmetega (ökomärgis, keskkonnasäästlikud riigihanked, keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteem). Stiimulite kasutamist liikmesriikide poolt ühtlustatakse, ilma et see piiraks asutamislepingu, eriti riigiabi eeskirjade kohaldamist, ning tuvastatakse keskkonnasäästliku tööstuse siseturu tõkked (konkurentsivõime uurimine). Erinevus teisest võimalusest seisneb selles, et käesoleva võimaluse puhul rõhutatakse rohkem kohustuslike nõudeid.

Iga võimaluse mõjude analüüs kujutab endast positiivsete ja negatiivsete mõjude kvalitatiivset hindamist. Analüüs näitab, millises ulatuses võimaldab iga võimalus kõrvaldada probleemipüstituses kirjeldatud turuhäired ja puudulikud reguleerimismeetmed, ning näitab ära võimalikud puudused või kulud. Rea tooteliikide puhul, mille kohta on olemas kättesaadavad andmed, esitatakse toote hindadele, loodusvarade kasutamisele, olelusringi kuludele ja süsinikdioksiidiheitele avalduvate mõjude kvantitatiivne hinnang. Analüüs on üksnes näitlik, kuna ulatuslik kvantitatiivne hindamine nõuaks suurt hulka üksikasjalikke andmeid, mis ei ole praegu kättesaadavad, ning keerulist modelleerimist, mis läheks käesoleva mõju hindamise puhul proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamisalast kaugemale.

Võttes arvesse, et tegevuskava ei kujuta endast konkreetset õigusakti ettepanekut ning et edaspidi võetavate meetmete üksikasjalikke mõjusid analüüsitakse eraldi mõju hindamistes, võib analüüsi taset pidada proportsionaalseks. Üksikud mõju hindamised tehakse iga kavandatud meetme puhul ning selleks nähakse ette üksikasjalikum analüüs.

Käesolevas mõju hindamises järeldatakse, et tuleb eelistada teist meetmepaketti, millega nähakse ette laiendatud integreeritud pakett, mis põhineb ökodisaini direktiivil ning riigihangete ja stiimulite kriteeriumide suuremal ühtlustamisel kogu Euroopa Liidus. See

võimalus aitaks oluliselt parandada ressursitõhusust ning vähendada keskkonnaalaseid kõrvalmõjusid.

Tegevuskava kontrollitakse korrapäraselt, et kohandada meetmeid ja parandada nende mõjusid kulutasuval viisil.